

Europeiska unionen som en global fredsaktör
En uppsats som undersöker EU:s fredsfrämjande insatser i Gaza

The European union's role as a global peace actor
An essay that examines EU:s peacekeeper stakes in Gaza

Smilla Allerkrans

Statsvetenskap

Kandidnivå

15 hp

VT24

Handledare: Astrid Hedin

Abstract

The aim of this study is to examine European Union's peace fostering stakes in Gaza, since the Israeli military invasion on 7th of October. Out of the sources that were used to construct this essay, the majority are from the European Union itself. This essay is based on primary sources to answer the question: *how does the EU foster peace in Gaza since the outbreak of the humanitarian crisis?* This work is based on a qualitative content analysis and the theoretical basis is made up of two theories: Normative power Europe and Civilian power theory. Previous research presents the EU's engagement in the Arab-Israel conflict and the EU's strengthened relationship with Israel alongside the neglected humanitarian situation in Gaza. This study shows that the EU has carried out many peace-promoting efforts that aim to alleviate the humanitarian crisis, for example through its support for a two-state solution. The study also showed deficiencies in its ability to act out of a normative basis and highlighted the lack of demands in Israel. The study also indicates that the EU shifted from being a normative power to being a civilian power in its attempts to promote peace in Gaza. This study is relevant as the EU pursues an enlargement policy and continues to face external humanitarian crises.

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning

1. Inledning:

1.2 Syfte:

1.3 Frågeställning:

1.4 Begreppsdefinitioner:

1.5 Avgränsningar:

1.6 Disposition:

2.1 Tidigare forskning

2.1.1 Israel och Gaza

2.1.2 Ukraina och Ryssland

2.2 Bakgrund:

2.2.2 Tvåstatslösning:

2.2.3 Gazaremsan

2.2.4 Relationen mellan EU-Israel och EU-Palestina:

2.2.5 European Joint strategy in support of Palestine

2.2.6 European Union Global strategy

2.2.7 Den humanitära krisen i Gaza

3.1 Normative Power Europe

3.2 Civilian power theory

4. Metod och material

4.1 Kvalitativ innehållsanalys

4.2 Validitet reliabilitet och hur det uppnås

Joseph Borells utlåtande: 15 November 2023

Europeiska rådet slutsatser från möte: 27 Oktober 2023

Europeiska rådet toppmöte: 21-22 Mars 2024

Joseph borells utlåtande: 17 April 2024

5. Resultat

6. Analys

7. Diskussion

8. Slutsats

9. Reflektioner och vidare forskning

10. Referenslista

1. Inledning:

Europeiska unionens grundläggande värden utgör grunden för EU:s samarbete i utrikespolitiken. Unionens värden omfattas av principerna för demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatsprinciper och ett av EU:s utrikespolitiska mål är att upprätthålla och främja de värden och intressen i deras externa arbete. I Lissabonfördraget artikel tre nämns några av EU:s externa mål varav att bidra till fred, säkerhet och hållbar utveckling är några av dem. Unionen strävar också efter att bidra till solidaritet, ömsesidig respekt mellan människor, skydda de mänskliga rättigheterna samt utrota fattigdom. Unionen ska också säkerställa att de agerar i full enighet med den internationella rätten (Europeiska Unionen, n.d).

Europeiska unionen tilldelades Nobelpriset i fred av den norska nobelkommitten 2012 med motiveringen att unionen främjat fred, demokrati, försoning och mänskliga rättigheter inom EU (Nobels fredspris, 2012). De senare decennierna har EU strävat efter att bli en tydligare internationell aktör och fredsinsatser i externa världen blivit en viktigare politisk fråga för EU.

Med nya lagstiftningar inom EU ges unionen tydligare ramverk för vilken utrikespolitik de ska föra i bland annat externa humanitära kriser. Med Lissabonfördraget samordnades medlemsstaternas stats- och regeringschefer i deras utrikespolitiska intressen genom att skapa en tydlig värdegrund som EU skulle representera. I Lissabonfördraget står det i artikel 3.5 att Unionen ska, med deras förbindelser runt om i omvärlden, arbeta för att främja fred (Lissabonfördraget, artikel 3.5).

1.2 Syfte:

Detta examensarbete syftar till att redogöra Europeiska Unionens normativa plan för fredsfrämjande i externa konflikter samt undersöka vilka resurser Unionen använder för att främja fred i Gazaremsan. Arbetet syftar också till att utföra en analys på EU:s

fredsfrämjande insatser i Gaza och jämföra det med deras normativa plan för hur de ska främja fred, vilket kommer göras utifrån två teoretiska perspektiv.

1.3 Frågeställning:

1. Vad är EU:s normativa ramverk för hur EU ska främja fred och säkerhet i externa konflikter och kriser?
2. Hur bidrar EU till att främja fred och säkerhet i Gazaremsan och överensstämmer det med deras politiska plan för att främja fred och säkerhet i externa delar av världen?

1.4 Begreppsdefinitioner:

Fred

Vad som menas med begreppet *fred* kan differentieras olika utifrån vald teori. Inom statsvetenskap talas det om två olika typer av fred, positiv- och negativ fred.

Negativ fred kan beskriva ett avslut på krig eller förbättrat tillstånd mellan två krigande parter. Positiv fred är strävan efter fredsrelationer mellan sociala grupper och nationer, till skillnad från negativ fred som syftar på direkt våld mot människan, syftar termen positiv fred på obalansen av mänskliga rättigheter och värdigheter, och andra ojämlikheter i samhälleliga strukturer som gör att personer inte kan leva ett fullvärdigt liv (Karlsson, S. n.d). Detta arbete kommer att kretsa kring EU:s engagemang att uppnå negativ fred.

Säkerhet

Säkerhet är ett brett begrepp som kan ha olika betydelse beroende på sitt kontext men handlar generellt sätt om skydd, trygghet och förebyggande av skador, faror och hot. Det finns däremot en konsensus om att säkerhet innebär frihet från hot mot kärnvärden för både individer och grupper. Av de innehållet som denna uppsats tar upp ses säkerhet som en del av fred (Karlsson, S. n.d).

1.5 Avgränsningar:

Arbetet syftar till att sammanfatta Europeiska Unionens fredsfrämjande insatser i den nuvarande humanitära krisen. Eftersom det finns en pågående kris kommer denna uppsats rikta sig främst till för att avse händelser från 6 oktober 2023 till maj 2024, men också ta upp tidigare konflikter för att förstå konfliktens ursprung och ge uppsatsen mer kontext. Detta arbete har avgränsats till respektive datum för att kunna utföra en teoretisk analys i analysdelen.

EU är en gigantisk stor aktör och det finns en uppsjö av olika dokument och underlag till beslut utifrån olika intresseområden för unionen. Dessa många och omfattande enheter begränsas för att förhålla insamlingen till relevant information för arbetet. Jag kommer därför endast Europeiska rådets beslut och utrikes representantens uttalande undersökas genom de olika teoretiska perspektiven.

1.6 Disposition:

Denna studie inleds med att presentera studiens syfte och mina frågeställningar följt av begreppsdefinitioner och avgränsning. För att skapa kontext till min analys kommer jag att beskriva en komprimerad bild över situationen i Gaza och relationen mellan EU och Israel såväl som Palestina. Därefter kommer jag att presentera Europeiska unionens lagstadgade värdegrunder som genomsyrar deras ramverk för fredsfrämjande globalt. Vidare presenteras två teoretiska perspektiv som ska appliceras på en analys av unionens agerande. I metoddelen studeras två utlåtande från EU:s utrikesrepresentant tillsammans med två slutsatser från Europeiska Unionens råd. I resultatet presenteras förändringar i EU:s politiska position till den humanitära krisen kortfattat, för att sen analyseras utifrån de två ovannämnda teorierna. I diskussionsdelen problematiseras resultatet tillsammans med information från analysdelen och därefter knyts säcken ihop med slutsats-kapitlet. Slutligen finns ett kort kapitel där jag presenterar de reflektioner jag stötte på under arbetets gång och ger förslag på intressant vidare forskning. Längst ner finns referenslistan.

2.1 Tidigare forskning

Trots att den humanitära krisen i Gaza som detta arbete avser är relativt färsk och endast varat i några månader, har många forskare inom statsvetenskapliga områden riktat sin uppmärksamhet till grundläggande problem för liknande konflikter i Palestina-Israel.

2.1.1 Israel och Gaza

En tidigare forskning som kan vara intressant för detta område är en studie om EU:s involverade i konfliktlösning i mellanöstern, stora delar av denna forskning avser Israel-Palestina konflikten. Den tidigare forskningen som genomfördes av Patrick Mueller år 2013 undersöker sambandet mellan EU:s förstörade autonomi som internationell aktör och utvecklingen av deras fredsfrämjande insatser. Artikeln bygger på en samlad bedömning av EU:s roll som medlare i arab-israeliska konflikten.

Forskningsartikeln påvisar att Europeiska Unionen har blivit en mer handlingskraftig aktör på den globala arenan vilket också bidragit till att de gradvis utökar sina insatser för konfliktlösning, konfliktprevention och konflikthantering. I artikeln undersöker författaren orsaker till varför EU:s handlingskraft var mindre kraftig i frågan om Arab-Israeliska konflikt, varpå artikeln förklarar vidare att EU:s vanligt förekommande fördömande av Israels ockupation av Palestinska område i deras utrikespolitiska utlåtande stod i kontrast till de pågående diskussionerna om att fördjupa handelsförbindelserna för den globala medelhavs politiken mellan EU och Israel (Mueller, 2013).

I samband med att EU stärkte sin relation till Israel via utarbetande av handelsavtal började de tillgodose Gaza och Västbanken med utvecklingsbistånd och engagerade sig i arbetet att stötta Palestinska myndigheter för att uppnå stabilitet i landet. Under början av 2000-talet då relationen mellan Israel-Palestina snabbt försämrades såg Europeiska Unionen en öppning att integrera sig närmre i Mellanösterns fredsprojekt, och blev medlemmar i the middle east quartet. Sedan dess har de bidragit till etablering av fredsinitiativ för quartets ramverk, bland annat quartets överenskommelser om en tvåstatslösning mellan Israel-Palestina, som fortsätter vara en viktig referenspunkt i dagens fredsfrämjande insatser i regionen (Mueller, 2013).

Sammanfattningsvis lyckas EU successivt att stärka sin fredsfrämjande roll genom att samordna den interna konfliktlösnings politiken. EU fortsätter att utveckla imponerande regelverk genom sina kontinuerliga uttalande om arab-israeliska konflikten. Artikeln sammanfattade också att EU:s utrikespolitik effektiviseras genom ett förbättrat horisontellt arbete (Mueller, 2013).

2.1.2 Ukraina och Ryssland

En annan tidigare forskning som betraktas relevant för detta arbete är *EU member state support to Ukraine* som är skriven av Tim Haesebrouck. Denna studien undersöker Europeiska Unionen och dess medlemsstaters inställning till Ryssland-Ukraina kriget som utlöstes 2022. Precis som Israel och Palestina sträcker Ryssland och Ukrainas konflikter sig längre bak i tiden. I Haesebroucks analys sammanfattar han att stats- och regeringscheferna för EU:s medlemsstater varit enade om sin politiska ståndpunkt till Rysslands illegala invasion av Ukraina, vilket tydliggjorts genom deras politiska, ekonomiska och moraliska stöd för Ukraina. Invasionen av Ukraina hotade EU:s säkerhet och utgjorde ett hot mot medlemsstaterna, vilket var en bidragande faktor till det kollektiva stödet från övriga EU-länder. Utöver att medlemsstaterna kände sig hotade av Rysslands invasion av Ukraina spelade också folkopinionen en stor del i medlemsstaternas stöd för Ukraina. Europeiska Unionen har alltså länge varit en viktig faktor i konflikterna, särskilt eftersom de utspelar sig i EU (Haesebrouck, 2024).

2.2 Bakgrund:

Europeiska Unionen driver en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik (GUSP) som bygger på diplomati och internationella regler och syftar till att lösa konflikter och främja internationell förståelse. Utrikes- och säkerhetspolitiken har i ändamål att bevara fred, stärka internationell säkerhet och främja det internationella samarbetet, sprida demokratiska värderingar och upprätthålla grundläggande mänskliga fri- och rättigheter (Europeiska Unionen, 2020).

Den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP) bygger på bestämmelser i Lissabonfördraget som antogs 2009 där EU:s roll i den globala världen blev tydlig. I Lissabonfördraget artikel 3 fastställs EU:s utrikespolitiska mål.

“Unionen ska ha som mål att främja freden, sina värden och folkens välfärd”
(Lissabonfördraget, 3.1).

“I sina förbindelser med den övriga världen ska unionen bekräfta och främja sina värderingar och intressen samt bidra till skydd av sina medborgare. Den ska bidra till fred, säkerhet, hållbar utveckling av vår jord, solidaritet och ömsesidig respekt mellan folken, fri och rättvis handel, utrotning av fattigdomen och skydd för de mänskliga rättigheterna, särskilt barnets rättigheter, samt till strikt efterlevnad och utveckling av internationell rätt, inklusive respekt för principerna i Förenta nationernas stadga”
(Lissabonfördraget 3.5).

Bestämmelserna i GUSP betonar EU:s intresse att främja sina värden och fred, och det är också ett mål i deras utrikespolitiska plan. Fred är en central aspekt av EU:s kärnvärden, och något som unionen betonar i deras relationer med externa parter. I Lissabonfördraget artikel 2 står det att:

Unionen ska bygga på värdena respekt för människans värdighet, frihet, demokrati, jämlikhet, rättsstaten och respekt för de mänskliga rättigheterna, inklusive rättigheter för personer som tillhör minoriteter. Dessa värden ska vara gemensamma för medlemstaterna i ett samhälle som kännetecknas av mångfald, icke-diskriminering, tolerans, rättvisa, solidaritet och principen om jämställdhet mellan kvinnor och män
(Lissabonfördraget, artikel 2).

De allmänna riktlinjerna och målen för EU:s externa arbete bygger på EU:s värdegrunder och har utformats av den Europeiska Kommissionen 2017 i ramverket *European Union Global Agenda (2.2.5)* och där framställs både unionens utrikes intressen men också normer som de ska arbeta utifrån. Några av målen i de externa arbeten handlar om att skydda unionens värden, grundläggande intressen, säkerhet, oberoende och integritet. EU har också ambitioner att konsolidera och stödja demokrati, rättsstaten och de mänskliga rättigheterna. Bevara

freden, förebygga konflikter och stärka internationell säkerhet. Främja ett internationellt system som bygger på fördjupat multilateralt samarbete och ett gott globalt styre. EU:s grundläggande intressen och principer fastställs för närvarande i EU:s globala strategi för utrikes- och säkerhetspolitik.

Europeiska rådets utrikespolitiska roll:

För det som avser genomförandet av utrikespolitiken har Europeiska rådet den slutgiltiga beslutsfattande makten. Det Europeiska rådet utgörs av 27 stats- och regeringschefer från medlemsstaterna och de beslut som fattas ska vara eniga. Europeiska rådet är också det råd som identifierar EU:s strategiska intressen, formar mål och fastställer de allmänna riktlinjerna för GUSP (Eurlex, 2021).

Unionen strävar efter en global ordning som baseras på internationella lagar och försäkrar mänskliga rättigheter och hållbar utveckling. Europeiska Unionens lagstiftning fastställer fred och säkerhet som ett fundamentalt mål och är en central del i Europeiska Unionens utrikespolitik. Nätverksstyrning, fred och säkerhet är centrala aspekter i kommissionens politiska vision för att skapa ett kraftfullt Europa i världspolitiken, i samband med EU:s grundläggande värden som präglar deras politik. Men en statistik som visar ett stigande antal konflikter mellan stat-stat och interna konflikter inom en stat visar det även att konflikterna blivit mer komplexa. Detta innebär också att det har skapats tryck på en ny, mer effektiv krishanteringsplan från EU:s externa policys (Europeiska unionen, n.d).

Europeiska Unionen har också en hög representant för utrikesfrågor och säkerhetspolitik som i praktiken arbetar som utrikesminister för unionen. Utrikesrepresentanten ska huvudsakligen samordna utrikes- och säkerhetspolitiken, men arbetar också som ordförande i rådet för utrikesfrågor och ansvarar för europeiska utrikestjänsten (Lissabonfördraget artikel 18).

För att EU ska uppnå sina mål att främja fred externt har de utformat en utrikestjänst som hanterar diplomatiska frågor och vårdar EU:s externa relationer. EU:s utrikestjänst samordnas av högrepresentanten Joseph Borell som ansvarar för att leda unionens gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, bidra till framställandet av den och vara delaktig i dess verkställande.

Utrikestjänsten har flera verktyg till sitt förfogande för att agera förebyggande i externa konflikter (Eur-Lex, 2021).

EU spelar olika inflytelserika roller för att främja fred, säkerhet och stabilitet globalt. En av huvudrollerna EU har syftar till arbetet om diplomatisk medling och konfliktlösning där unionen agerar medlare i externa konflikter genom dialoger mellan stridande parter. Medlingsinsatserna från EU visas genom diplomati på hög nivå och genom stöd av fredsprocesser ledda av internationella organisationer. Med stöd i lagstiftning ska de diplomatiska insatserna baseras utifrån deras grundläggande värden som beskrivs i andra artikeln TEU:

The Union is founded on the values of respect for human dignity, freedom, democracy, equality, the rule of law and respect for human rights, including the rights of persons belonging to minorities. These values are common to the Member States in a society in which pluralism, non-discrimination, tolerance, justice, solidarity and equality between women and men prevail (TEU artikel 2).

Unionen bör konsekvent engagera sig på basen av deras grundläggande värden vilket inkluderar respekten för mänskligt värde, frihet, demokrati, icke diskriminering m.m. EU lägger också en stor vikt på internationella lagar och att externa stater upprätthåller de globala överenskommelserna, särskilt i deras medlingsprocesser.

Unionen arbetar med att skapa långtgående utveckling för externa stater i deras kapacitet att fredsbevare och bemöta komplexa hot. I *European Union Global Strategy* står det vidare om vilka policys och instrument EU nyttjar för att bemöta externa problem. Vid humanitära katastrofer bidrar EU med behovsbaserat bistånd i enlighet med Europeiska samförståndet om humanitärt stöd, där målen är att bevara liv, förebygga och förhindra lidande och upprätthålla mänsklig värdighet vid katastrofer (Eur-lex, 2008).

Utöver Europeiska Unionens egna resurser arbetar unionen diplomatiskt tillsammans med andra internationella organisationer och deras kontor för att kollektivt bemöta externa utmaningar. Exempel på sådana organisationer är FN och deras kontor som specialiserar sig

på humanitära katastrofer och kriser som exempelvis United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (Europeiska kommissionen, 2024).

2.2.2 Tvåstatslösning:

Sedan utformningen av staten Israel 1948 har det förekommit regelbundna konflikter mellan det israeliska och det palestinska styret. Detta var början av det första arab-israeliska kriget som upphörde efter Israeliskt vinnande 1949, och lämnade 750 000 palestinier bortflyttade från sina hem. Detta krig delade upp landmassan till territorium som kom att bli israeliska statens, västbanken, och gazaremsan. Under åren därpå steg spänningen mellan israeliska staten och de arabiska grannländerna vilket Israel svarade på genom att invadera och överta Sinai. 1967 efter en serie av manövrar från Egyptiska presidenten, attackerade israeliska militären syrisk och egyptiska flyg, vilket kom att starta 6-dagars kriget, som resulterade i att Israel fick makten över Sinai, Gazaremsan (Från egyptens sida), västbanken, östra jerusalem (Från jordaniens sida) samt the golan heights (Syrien). Några år senare angrep Syrien och Egypten i en oväntad attack för att återta sitt territorium. 1979 undertecknade Egypten och Israel Camp David Records (Fredskontrakt) som avslutade den 30 åriga långa konflikten.

Kontraktet förbättrade relationen mellan den israeliska staten och dess grannländer, men frågan om det palestinska självstyret glömdes bort och förblev olöst. De palestinska medborgarna i bland annat Gaza har länge uttryckt missnöje med den israeliska ockupationen och 1987 demonstrerade hundra tusentals palestinier mot den insraeliska regimen i vad som kom att kallas Intifada (Vilket betyder resning) (Cobban, 1990, s.)

Den andra stora demonstrationen hölls 2000 i vad som kom att *kallas den andra intifadan* och varade fram till 2005 då israeliska staten svarade genom att bygga en extern barriär runt Gazaremsan, trots opposition från internationella domstolen (Mohamad, 2007).

2006 röstade palestinska befolkningen demokratiskt fram Hamas i samband med det palestinska parlamentsvalet, vilket resulterade i att Israel övergav inre kontrollen av Gaza och har sedan 2006 haft extern kontroll av Gazaremsan (Migrationsverket, 2021).

2.2.3 Gazaremsan

Gazaremsan är en liten, avlång stad vid Palestinas sydvästra kustremsa mot Medelhavet. Området är 41 km långt och har en bredd på 12 km. I Gazaremsan finns städerna Gaza, Khan Younis, Rafah och Dayr al-Balah. Landsområdet är tätbefolkad och populationen uppgår till cirka 2.2 miljoner människor. Israel har sedan 2007 byggt upp en extern blockad av Gaza. Det betyder att Israel kontrollerar all in och utförelse till och från Gaza, genom att kontrollera land-, luft- och havsgränser. Det finns dock en del av Gaza som inte omfattas av den blockad som Israel upprättat och det är det södra området (*Rafah*) som kontrolleras av Egypten. Eftersom Israel kontrollerar Gazaremsans yttre gränser genom blockaden, kontrollerar de också in- och utförelse av alla varor, inklusive sjukvårdsmaterial, samt enskilda personers in- och utresor (Migrationsverket, 2021).

Gazaremsans civila befolkning har under flera decennier fått ta konsekvenserna av olika militära konflikter mellan israeliska staten och Gazas politiska styre. I en ny funktion av Migrationsverket där de utför en land- och omvärldsanalys belyser den den humanitära och säkerhetssituationen i Gazaremsan. Migrationsverkets analys lyfter fram att militära konflikter mellan Hamas och Israel kan ses år 2008/2009, 2012 och 2014 med mer än 2 300 palestinska dödsoffer och förhållandevis få israeliska. Under kriget 2014 dog över 500 barn och israeliska militären (IDF) kritiserades för att ha använt övervåld (Migrationsverket, 2021).

Gaza är och har länge varit ett instabilt, osäkert och avskärmat område med en utsatt och sårbar population. Avsaknaden av arbetsmöjligheter i Gaza ligger bakom den höga arbetslösheten, som är runt 50% . Den höga arbetslösheten tillsammans med den höga fattigdomen bland Gazas befolkning har i kombination lett till att runt 80% av befolkningen är beroende av någon form av bidrag (OCHA, 2023).

Utöver den utbredda fattigdomen, den höga arbetslösheten och beroende av omvärldens allmosor lever befolkningen med krig och våld över årtionden kring sig. Även krig och våld har påverkat det psykosociala välbefinnandet hos barn och ungdomar i Gazaremsan, enligt UNICEF är en tredjedel av barnen i behov av psykosocialt stöd. En annan studie från 2020 med 1000 respondenter gav resultatet att över 42 % av barnen har måttlig eller akut posttraumatisk stressyndrom (PTSD). 55 % av alla deltagande barnen i undersökningen hade

minst en traumatisk upplevelse och hälften av dem var orsakade av krigsrelaterat våld (Migrationsverket, 2021).

2.2.4 Relationen mellan EU-Israel och Eu-Palestina:

EU har utformat ett associeringsavtal tillsammans med Israel som trädde kraft i juni år 2000. Avtalet innebär regelbundna politiska dialoger, fri rörlighet för kapital och syftar till att stärka det ekonomiska och sociala förhållandet sinsemellan. För Israel är den Europeiska Unionen deras största handelspartner och nästan 30% av alla handelsvaror som såldes 2022 var till EU. Samtidigt importerade Israel nästan 30% av sina importerade varor från EU och tvåvägs handeln mellan Israel-EU uppgick till 16,7 miljarder 2021. Med den Europeiska grannskapspolitiken får Israel politiskt och ekonomiskt stöd från EU, och syftar till att gradvis integrera Israel i Europeiska Unionens politikområden (Europeiska Kommissionen, 2022).

EU:s politiska relation till den palestinska myndigheten synd genom unionens etablering av flertalet avtal och instrument som exempelvis *European Joint strategy* som syftar till att stödja samarbetet mellan EU-Palestina. Unionen är Palestinas största bidragsgivare med pengar som är öronmärkta för att bygga upp en kapacitet i landet med ett demokratiskt palestinskt självstyre. Unionen har stöttat det palestinska folket genom ekonomiskt bistånd och sedan 2000-talet estimeras det att EU har tillhandahållit den palestinska staten 1.1 miljarder euro. Stödpaketet är till för att stötta den palestinska myndigheten och viktiga projekt i det ockuperade palestinska territoriet (EEAS, 2021).

2.2.5 European Joint strategy in support of Palestine

För den Europeiska Unionen har frågan om Gazabornas oroande levnadsförhållande varit populär långt innan krisen 2023. Innan invasionen av Gaza, redan den 25 Juni 2021 lade EU fram "European Joint strategy in support of Palestine" som lyfter fram en plan för hur EU ska stödja palestinier i bland annat Gaza 2021-2024 mot bakgrund av att Gazainvånarna nekats grundläggande mänskliga rättigheter (Europeiska Kommissionen, 2021). I planen lyfter

EU fram grundläggande orsaker till utsattheten i bland annat Gaza, som orsakats av ett misslyckande av en tvåstatslösning (se mer om kapitlet tvåstatslösning).

För att stödja situationen i Gaza lade EU fram en strategisk plan med fem pelare som ska bidra till utvecklingen av en palestinsk stat och förbättra livskvaliteten för dess invånare, trots de utmaningarna som råder till följd av den pågående ockupationen i regionen.

Den första pelaren riktas till att bygga kapacitet och stärka statliga institutioner genom att förbättra deras förmåga att fungera effektivt och ansvarsfullt. Detta vill EU göra genom att stötta utbildningen av offentliga tjänstemän, utveckla juridiska och administrativa strukturer samt genom att stödja genomförandet av regeringspolitik (Europeiska Komissionen, 2021).

För det andra vill EU arbeta för att palestinska myndigheter ska etablera transparenta och ansvarstagande regeringsstrukturer som respekterar mänskliga rättigheter och rättsstatsprincipen. De vill också arbeta för att den palestinska staten ska bygga förtroendet för grannländer och bygga internationella relationer för att vinna internationellt stöd (Europeiska Komissionen, 2021).

Den tredje pelaren syftar till att stödja den palestinska befolkningen som lever under ockupation genom att säkerställa tillhandahållandet av grundläggande tjänster som skola, vård och socialt stöd, men också säkerställa skyddet från ockupation orsakat våld och annan typ av utsatthet (Europeiska Komissionen, 2021).

I den näst sista pelaren syftar EU till att identifiera och hantera de allvarliga utmaningarna rådande vatten- och energiförsörjning, vilket ska hanteras genom att främja hållbara lösningar för vatten- och energiförsörjning. (Europeiska komissionen, 2021).

I den femte och avslutande pelaren vill EU investera i ekonomiska möjligheter och jordbruk. Att främja ekonomisk tillväxt och bidra till en hållbar utveckling är grundläggande för att minska fattigdomen och stabilisera området. Detta ska ske genom att stödja ekonomisk utveckling och utveckling av jordbrukssektorn med särskilt fokus på att skapa arbetsmöjligheter för den växande unga befolkningen (Europeiska Komissionen, 2021).

2.2.6 European Union Global strategy

Europeiska Unionens globala strategi är ett strategiskt utvecklat ramverk för Europeiska unionens utrikes- och säkerhetspolitik som syftar till att skapa en målinriktad, effektiv och hållbar utrikespolitik. Strategin fäster de intresse och principer unionen ska förhålla sig till i deras utvidgningspolitik. Detta ramverk utformades för att stärka EU:s interna samarbete och presenterar de värden som ligger till grund för all utrikespolitik unionen bedriver. Den globala strategin antogs 2003 och uppdaterades 2016 och innehåller fem mål som unionen strävar efter att uppnå i sina förbindelser med omvärlden (EEAS, 2016).

De utrikespolitiska visioner delas upp och kategoriseras i fem huvudmål och den första är att stärka samarbetet inom unionen. Utrikespolitiska mål menar att EU endast kan uppnås genom förstärkta insatser för försvar, cybersäkerhet, terroristbekämpning, energi och strategisk kommunikation. De andra målet i utvidgnings politiken handlar om att stötta externa och sårbara samhällen och stater genom att ta itu med statlig, ekonomisk, social och natur orsakad sårbarhet (EEAS, 2016).

Det tredje målet handlar om att ha en integrerad inställning till konflikter eftersom det hotar unionens intressen. Unionen vill integrera sig i fredsmedling och fostra demokratiska värderingar externt genom nära och omfattande samarbete, med alla EU:s politiska verktyg. EU planerar att agera i alla delar av konflikt-cykeln, agera effektivt och ansvarsfullt för att förebygga konflikter och investera med intentionen att stabilisera och motverka eskalering. Men också genom att agera samordnat och bestämt i sitt svar på redan eskalerade kriser. EU betonar också sitt stöd för hållbara freds kontrakt som förankras i djupa och hållbara regionala och internationella partnerskap (EEAS, 2016).

För det fjärde vill EU samarbeta med regionala aktörer och undvika att utföra påtryckningar som skapar motreaktioner. Genom EU:s softpower styrningstekniker ska frivilliga former av regional styrning tillämpas, vilket ger staten och människor större utrymme att hantera säkerhets bekymmer. Slutligen vill EU stärka implementationen av Förenta nationernas lagstadga för en global ordning baserad på internationella lagar (EEAS, 2016).

2.2.7 Den humanitära krisen i Gaza

Den redan sårbara livssituationen för civilbefolkningen i Gaza förvärrades den sjunde Oktober 2023 när Hamas utförde ett terrorattentat på Israelisk mark, vilket resulterade i att 1200 civila dog. Den israeliska regeringen svarade genom att föra en starkare militär offensiv än tidigare skådat. Sedan 7 oktober 2023 har det estimerats 45 000 bombningar i Gazaremsan, vilket motsvarar 505 bombningar dagligen (HI, 2024). Enligt OCHA har över 34 000 civila palestinier konstaterats mördats, och 77 000 ordentligt skadade, antalet begravda under fallerade byggnader är inte inräknade (OCHA, 2024).

Till följd av de massiva bombningarna och den illegala blockaden som medför obegripliga restriktioner för införsel av sjukvårdsutrustning och medicin har resultatet blivit ett kollapsat sjukvårdssystem. De intensiva bombningarna av den israeliska militären har resulterat i att 75% palestinier blivit av med sina hem och en halvmiljon av dem bor i bristfälliga flyktingläger under levnadsförhållanden som strider mot internationella mänskliga rättigheter. Gaza har också en medianålder som är 17 år vilket innebär att en stor del av befolkningen utgörs av barn som är i behov av skola, vård och omsorg. Majoriteten av vatten i Gaza är giftigt och odrickbart vilket orsakar ett direkt hot mot hälsan (OCHA, 2024).

Världshälsoorganisationen rapporterade redan den 10 November 2023, alltså precis över en månad sedan våldet eskalerade, att 18 av 36 sjukhus och 46 av 72 vårdkliniker i Gazaremsan behövt stängas till följd av skada från bomber och brist på elektricitet (Human rights watch, 2023).

Europeiska Unionen är en av de ledande givarna i världen när det kommer till ekonomiskt bistånd och sedan 1992 har EU:s budget stöttat humanitära insatser i 110 länder runt om i världen (Eur-lex, 2008).

När den humanitära krisen i Gaza bröt ut svarade den Europeiska Unionen med ett starkt fördömande av Hamas terrorattentat och visade fullt stöd för Israels rätt att försvara sig i enlighet med internationell rätt. Samtidigt betonade EU att de ser allvarligt på de förödande konsekvenserna som kriget har på civilbefolkningen i Gaza och understryker att de kommer stötta de civila personerna genom att tillgodose dem med grundläggande nödvändigheter.

Europeiska Unionens humanitära stödpaket har sedan den 7 oktober uppskattningsvis kostat omkring 691,7 miljoner € (Europeiska Kommissionen, 2024).

Upptrappningen i Gaza försvagar den redan sårbara civilbefolkningen som tvingas att leva under förhållanden som bryter mot internationell lag. I takt med det ökade antalet förluster av civila personer hotas de överlevande Gazainvånarnas hälsotillstånd eftersom tillgången av vatten, mat, medicin och elektricitet begränsas. Den israeliska militärens markoffensiv hotar också säkerheten för sjukhusvårdade som genomför livräddande åtgärder på den civila befolkningen som utsätts för våld. Den externa blockaden av Gaza begränsar inflödet av humanitära resurser och risken för svält blir överhängande när 1.1 miljoner av de 2.2 miljoner som bor i gazaremsan upplever katastrofal livsmedelsosäkerhet, och av de som bor i Gaza är andelen 100%. Bristen på livsmedel leder till en kraftig ökning av undernäring hos barn och främst gravida kvinnor som upplever svårigheter att amma till sina nyfödda bebisar.

Markoffensiven i Gaza har haft förödande konsekvenser för den palestinska befolkningen. I en stad med 2.2 miljoner invånare har 1.7 miljoner blivit hemlösa, till följd av de intensiva bombningarna som förstört 70 000 hushåll (OCHA, 2024).

För att lindra den snabbt växande humanitära krisen finansierade unionen en humanitär flygbro den 27 oktober, som transporterar nödvändiga varor för att lindra det mänskliga lidandet. Flygbron ska transportera bland annat medicin och medicinsk utrustning som ihop samlats och finansierats av medlemsstaterna, Europeiska Unionens budget och humanitära organisationer som FN (Europeiska Kommissionen, 2023).

Europeiska Unionens och dess medlemsstaters humanitära bistånd donationer fastställs i det Europeiska samförståndet om humanitärt bistånd och förespråkar att EU:s värderingar ligger till grund för genomförandet. Kriterierna för biståndet är att det ska lämnas i de bedömda behoven och enligt principerna om humanitet, oberoende, opartiskhet och neutralitet (Eur-lex, 2008).

Redan i ett tidigt stadium av krigs eskaleringen i Gaza stod EU förenade i att de skulle stötta civila Gazas invånare genom humanitära stödpaket. De humanitära stödpaketerna och det finansiella biståndet har fördelats till olika internationella organisationer genom ett samordnat internationellt samarbete. EU har fördelat biståndet till bland annat internationella rödakors

kommitten, FN:s hjälporganisation för palestinska flyktingar, unicef och världshälsoorganisationen, med ambitionen att människorna i gaza ska få tillgång till hygienartiklar, medicin, mat och tillfälliga boskydd (Europeiska kommissionen, 2024).

Utöver de stora ekonomiska summorna EU har investerat åt humanitära stödpaket, har de också engagerat sig åt diplomatiska ansträngningar för konfliktlösning. Genom att föra dialoger med både israeliska och palestinska politiker uppmanar de att skydda civila personer i enlighet med internationell lagstiftning, samtidigt som de fördubblar sina humanitära insatser i regionen. Med sin starka tro att en tvåstatslösning är den enda hållbara lösningen som kommer bidra till långvarig fred mellan folket har EU också varit tydliga i sitt stöd för en fredskonferens och uppmanar båda sidor att avstå från handlingar som undergräver principer för en fungerande tvåstatslösning.

Europeiska Kommissionen arbetar generellt sätt med att föreslå och genomföra lagstiftningar, förvalta politik och budget och på så sätt skydda EU intressen och EU värderingar. Men de har även ett stort inflytande i att stödja internationella och regionala freds- och medlingsstrukturer. 2024 lade EU kommissionen fram en plan med nya riktlinjer för humanitärt bistånd som syftar till att ge ett nytt ramverk för att bemöta nya kriser.

I dokumentet tog EU kommissionen ställning till den våldseskalering som skett i Gaza sedan 2023. Kommissionen fördömde Israel för anklagelserna av att ha brutit mot internationella lagar och syftade på de omfattande förstörelserna av bostäder och infrastruktur samt de extrema fördrivningarna av civila. Vidare fördömde kommissionen Israel för den blockad som omöjliggjorde för Gaza att få till sig grundläggande varor som mat, elektricitet och vatten. Vidare i dokumentet står det att den kollektiva bestraffningen via den israeliska blockaden av nödvändiga varor lett till att alla offentliga tjänster kollapsar. Kommissionen belyser även att katasrofen i Gaza lett till oroligheter för palestinier i västbanken där den israeliska ockupationen bestraffar civila och bryter mot internationell humanitär rätt, samtidigt som Den israeliska staten utökas genom illegal ockupation och illegala bosättningar på palestinsk mark. Även generaldirektoratet för Europeiskt civilskydd och humanitära bistånd åtgärder (DG ECHO), tar ställning och yttrar att de kommer fortsätta stödja personer i Gaza och Västbanken, på vilket sätt specificeras inte i detta dokument (EU kommissionen, 2024).

Som tidigare nämnt är diplomatisk medling ett av EU:s mest nyttjade politiska verktyg när det kommer till konflikthantering och förebyggande av våldseskalering. Unionen för därför dialog med både Israel och Egypten, som både gränsar till Gazaremsan, samt organisationer som förenta nationerna för att skapa ingångsvägar till Gaza så att stödet kommer fram, men även för att stoppa våld eskaleringen för humanitära insatser. Trots det stora ekonomiska biståndet lever 1.7 miljoner civila i tillfälliga flyktingläger under levnadsförhållande som strider mot mänskliga rättigheter, utan tillgång till varor som mat och vatten. Europeiska utrikestjänsten (EEAS) hänvisar till en undersökning gjord av FN:s kontor för samordning av humanitär hjälp (OCHA), som rapporterar att den genomsnittliga dagliga transporten till Gaza är 40 lastbilar om dagen. Detta motsvarar omkring 20% av den dagliga transporten till Gazaremsan, innan kriget (EEAS, 2023).

Med den överhängande risken för svält som tycks försämrats gradvis blir efterfrågan på fungerande transportvägar större. EU vill därför införa nya ingångar in till Gaza för att säkerställa att det humanitära biståndet kommer fram (Europeiska rådet, 2024). Det Europeiska rådet utvecklade i mars 2024 en ide om en ny transportväg som innebär att nödvändiga resurser som mat och vatten ska transporteras till Gaza via en havsrutt från Cypern. Denna plan benämns som Amalthea-initiativet och ska komplettera andra tidigare använda rutter, eftersom det finns en yttre blockad som förhindrar att stödresurser från bland annat EU kommer fram (Europeiska rådet, 2024). I samband med våldseskaleringen och det växande behovet av humanitär hjälp i Gazaremsan arbetar Unionen för att förebygga och motarbeta den illegala ockupationen av palestinsk mark på Västbanken som förvärrats (Europeiska kommissionen, 2023).

Internationella domstolens beslut den 26 januari 2024:

Som tidigare nämnt strävar EU efter en global ordning baserat på internationella lagar, vilket också betyder att internationella lagar ska genomsyra deras verksamhet. I det Europeiska rådet hölls ett möte med de 27 olika stats- och regeringscheferna efter att Internationella domstolen genomfört ett rättsligt bindande beslut den 26 Januari 2024, rådande tillämpning av konventionen om förebyggande och bestraffning av brottet folkmord i Gazaremsan (Internationella domstolen, 2024).

I konventionen ålagde internationella domstolen skyddsåtgärder på staten Israel med hänsyn till situationen i Gaza i enlighet med 1948 års konvention om bestraffning av folkmord bör betonas. Med hänsyn till internationella domstolens beslut utfärdar Europaparlamentet en resolution den 5 Februari med bakgrund av oroligheten över risken för folkmord på palestinier i Gaza som internationella domstolen har konstaterat. I resolutionen fördömer Europaparlamentet Israels överträdelser av internationella domstolens skyddsåtgärder och beslut. Parlamentet uppmanar unionen till att bland annat direkt upphöra alla vapen överföringar till Israel, omedelbart tillfälligt upphäva associeringsavtalet mellan EU-Israel samt uppmanar unionen att verka för ett omedelbart och permanent eldupphör (Europaparlamentet, 2024).

Vid sidan om katastrofen som utlösts och fortsätter eskalera i Gaza reser sig miljontals europeiska medborgare för att medverka i offentliga protester, som riktas åt att fördöma massakern på civila i Gaza. Under protesterna uttryckte demonstranterna en stark vilja att påverka sina nationella politiker till att medverka för en vapenvila i Gaza.

I Frankrike har politikerna vid flertal tillfälliga förbjudit demonstrationer som talat för rättvis fred och kritiserat Israels styrelseskick och assimulerat dem med uttryck för antisemitism. Det har också bidragit till konformism bland västerländsk media rådande västvärldens ståndpunkt i Israel-Palestina-debatten, där media okritiskt återger den officiella israeliska diskussionen. Att få information från palestinska källor blir också svårare på grund av det riktade dödandet av deras journalister. Västerländsk media berättar gripande historier om traumatiserade Israelisk gisslan men påpekar sällan tortyren som palestinska fångar uthärdat (Fassin, 2024).

3.1 Normative Power Europe

Till denna uppsats kommer teorin Normative Power Europe att användas som utgångspunkt för analysen. Val av teori baseras på att frågeställningarna undersöker hur EU som aktör agerat under Gazakrisen. Normative Power Europe-teorin syftar till att förklara EU som en normativ aktör, och kommer möjliggöra en gedigen diskussion när arbetet jämför deras normativa plan mot deras faktiska insatser. För detta arbete kommer NPE-teorin att tillämpas på två olika utlåtande från både utrikesrepresentanten Joseph Borell samt Europeiska rådet

och syftet är att undersöka om Europeiska Unionen agerar utifrån sin normativa makt. NPE-teorin kommer också att välkomna och tillåta en avslutande diskussion som innehåller eventuella frågor materialet kan ha väckt under uppsatsens gång.

Normative Power Europe (NPE) är ett begrepp inom internationella relationer som menar att EU inte får sin legitimitet och makt genom militär eller ekonomiska styrka utan genom dess förmåga att forma och främja internationella värderingar och normer. Alltså legitimeras EU:s makt genom dess förmåga att främja värderingar som demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatsprincipen. NPE är en teori som grundades av Ian Manners som forskade inom bland annat Europeiska studier (Manners, 2002. s.242).

Ian Manners argumenterade vidare att EU inte bara var en ekonomisk och politisk enhet, och också en normativ aktör som har i ändamål att bevara och försvara sina värderingar och principer i situationer där de hotas. Manners menar att EU utövar sin normativa makt genom sina politiska handlingar och för de externa relationerna synliggörs det i bland annat handelsavtal, utvecklingsbistånd och fredsbevarande insatser (Manners, 2002. s.245).

Vidare betonar Manners att den normativa makten betraktas som "*soft power*" eller "*mjuk makt*" (kortfattat beskriver det makten att omorganisera olika parter utan påtryckningar), och innebär att EU strävar efter att påverka och förändra beteende/traditioner/attityder utan att använda militära medel. Som tidigare nämnt kan den normativa makten, som agerar med soft power, synliggöras genom Unionens förmåga att främja attraktiva värderingar som demokrati, mänskliga rättigheter m.m. (Manners, 2002. s.239).

Ian Manners menar även på att normer är en del av EUs identitet och genom att EU agerar i enighet med sina normer positionerar Unionen sig oundvikligen som en normativ makt, där de arbetar för att sprida sina principer till externa parter. Manners illustrerade detta genom EU:s utvidgningspolitik, som han menar är ett tydligt exempel på att EU är en normativ makt. Andra länder formar institutioner efter att vara mer "EU vänliga" (alltså att de främjar EU-värderingar) för att passa in i EU:s normativa krav, där belöningen är att de får vara medlemmar i EU (Manners, 2002. s.239).

Med avseende på NPE innebär det också att det kan förekomma konsekvenser i ett avvikande agerande av EU. Europeiska Unionen riskerar att underminera sin legitimitet om deras handlingar inte är eniga med deras normer, vilket kan vara mest förekommande när det berör utrikespolitiken. Trots att EU betonar vikten av demokrati och mänskliga rättigheter kan dess politik gentemot tredjeländer vara pragmatisk och självisk, vilket skapar en diskrepansen mellan den normativa retoriken och den faktiska politiken.

Sammanfattningsvis går det att använda den normativa makt-teorin för att undersöka huruvida Europeiska Unionens agerande var legitima genom att väga dem mot deras faktiska utrikespolitiska mål.

Där finns också en kritisk diskussion av Ian Manners NPE teori som är skriven av Michael Merlingen som heter *Everything is dangerous: A critique of Normative power Europe* (Merlingen, 2007). Av den kritik som riktats menar Merlingen att NPE tillämpar en egensinnig bedömning som utsätter lokala ordningar för europeiska normer. Makten som NPE tillför kan humanisera och förbättra människors liv men den tillför också mönster av godtycklig dominans mellan det lokala och internationella (Merlingen, 2007. s.449).

3.2 Civilian power theory

Den andra centrala teorin som kommer att användas för att undersöka hur unionens agerande är civilian Power Europe. Civilian-maktteorin, som Ian Manners också refererar till i sitt arbete, är specifikt utvalt för att skapa en indikator på den förstnämnda teorin, så att analysen blir mätbar. Den andra teorin kommer också att användas för att analysera Europeiska Unionens fredsfrämjande insatser i Gaza. Likväl som NPE-teorin kan civilian power teorin användas för att analysera Europeiska Unionens roll i den externa världen.

Hanns Maull utvecklade argumenterade att ett civilian power syftar till att:

- a) acceptera att där finns ett behov av att samarbeta med andra aktörer för att uppnå internationella mål

- b) genom sammansträngningar av icke-militära medel så som ekonomiska medel, säkra nationella mål
- c) förstå viljan av att utveckla överstatliga strukturer för att hantera kritiska problem med internationell förvaltning (Manners, 2002. s. 237-238).

I denna uppsats kommer civilian power teorin att syfta till att beskriva EU:s förmåga att påverka den internationella freden och säkerheten genom diplomatiska insatser och andra icke-militära medel. Maull och Duchene, som Ian Manners hänvisar till i sitt arbete, menar att fredsbevarande insatser generellt sätt ska betraktas som civilian power (Ibid. s. 237-238)

Den stora skillnaden mellan teorierna är att en normativ makt fokuserar på att sprida sina normer genom socialisering (medlemskaps begreppet) respektive en civilian makt som syftar till att samarbeta för att uppnå gemensamma utmaningar, vilket kan vara genom finansiellt stöd (istället för att belöningen är en känsla av samhörighet kan belöningen visas genom förmåner och priset) (Ibid. s. 237).

När man studerar EU som en normativ makt fokuserar man alltså på deras förmåga att påverka internationella relationer genom att främja normer och värderingar. Syftet är att påverka andra aktörer och stater att själva anamma EU:s värderingar och att främja global fred och säkerhet genom att sprida och försvara dessa.

Inom civilian power Europe teorin, som är snarlik, fokuserar man på användningen av icke-militära medel som diplomatisk medling, förhandlingar och andra ekonomiska medel som används för att skapa fredliga lösningar på konflikter och främja ekonomisk utveckling.

4. Metod och material

Denna uppsats består av mycket information inhämtad från olika skriftliga dokument. För att genomföra detta arbetet har det använts en kvalitativ innehållsanalys och detta kapitlet är avsett att förklara hur och vilket material som använts samt

4.1 Kvalitativ innehållsanalys

En kvalitativ innehållsanalys är en metod som brukas för att skapa en djupare förståelse av skriftlig text. Metoden är avsedd att skapa en djupare förståelse för underliggande information i texter och kommer att låta det inhämtade materialet styra analysen. En kvalitativ innehållsanalys syftar i detta fall till att bidra med en mer nyanserad insamling av både subjektiva och objektiva betraktelser som belyser hur Europeiska Unionen agerat för att främja fred i Gazaremsan sedan krigets eskalering. Metoden användes också för att möjliggöra en analys av Unionens arbetssätt för att kunna identifiera strukturella utmaningar. Genom att använda en kvalitativ innehållsanalys går det att noggrant presentera Europeiska Unionens olika insatser för att på så sätt kunna tolka och granska diverse insatser. Detta möjliggör också en vidare diskussion efter resultatet där fokuset ligger på huruvida EU agerar normativt och om inte undersöka varför de avvek i sitt normala tänk.

Europeiska Unionen har kontor i 140 länder i världen, men med tanke på frågeställningarna kommer det endast användas källor från EU kontor som berör extern politik, specifikt det som rör Gazaremsan och Palestina. För utrikespolitiken har, som tidigare nämnts, Europeiska rådet den slutgiltiga beslutsfattande makten. Därför har jag valt att analysera två olika dokument från rådet, där de uttrycker sin politiska ställning och åtgärder som de tänker utföra i Gaza. De två dokumenten är från olika tidslinjer, det första från oktober 2023, och det andra från mars 2024. Jag har valt att använda dokument från olika tidsperioder för att undersöka huruvida unionen gått till ett mer normativt tankesätt, eller civilian. Eftersom Europeiska Unionen också har en utrikesrepresentant som ska representera unionen i sina yttre förbindelser, kommer jag också att välja ut två av hans utlåtande. Det första är från den 15 november 2023 och det andra är från den 17 april 2024. Anledningen till att det finns ett tidsutrymme mellan dessa är av samma anledning. För valet av källor har det selektivt valts ut material från EU-rapporter, utlåtande av deras utrikesrepresentant och dokument. Jag har också noggrant och detaljerat fokuserat på primärkällor, för att minimera risken att källan ska vara beroende (Esaiasson et al. 2017, s. 40-45).

Eftersom det valda ämnet är en pågående krissituation går det inte att utesluta att eventuella gärningar genomförts, då de kan uppkomma vid senare tillfälle. Däremot kommer det att

undersökas hur responsiv och handlingskraftig unionen var, eftersom det är en pågående situation som gör det lättare att mäta insatser mot ansvar och se brister i agerande på deras ansvarsområden. En innehållsanalys kommer att bidra till att ge en allomfattande och nyanserad bild av Europeiska Unionens fredsfrämjande insatser i Gaza och på så sätt bidra till att frågeställningarna i arbetet blir besvarade.

En kvalitativ innehållsanalys är särskilt passande för denna uppsats då det finns många olika källor att inhämta data från. Å andra sidan, som tidigare nämnt, är det en pågående situation som uppsatsen kretsar kring, vilket också betyder att det inte går att utesluta eventuella åtgärder som borde tagits, då de kan ske vid ett senare tillfälle. Däremot går det att identifiera olika problem som eventuellt riskerar att överses vid en senare analys.

4.2 Validitet reliabilitet och hur det uppnås

För att uppsatsen ska vara saklig och faktabaserad har det varit riktat fokus på användandet av tillförlitliga och objektiva primärkällor. Källorna jag använt mig av har inte publicerats av något forskningssyfte utan bör snarare betraktas som informationskällor som existerar för att främja transparens.

Detta arbete består av information som samlats in genom en kvalitativ innehållsanalys. Jag har använt mig av framförallt digitala dokument som hämtats på EU:s officiella webbplats. Det i sig medför att jag inte tvivlar på äktheten. I diskussionen kring validiteten bör arbetets begränsning diskuteras. Arbetet är begränsat till att beröra EU-dokument och andra EU-källor vilket innebär att det omöjligt kan ge en heltäckande bild av den humanitära krisen och hur hela EU förhåller sig till den. Samtidigt utgår denna analys från två olika statsvetenskapliga teorier som går att applicera på de informationskällor som valts.

Joseph Borells utlåtande: 15 November 2023

Precis över en månad efter invasionen av Gaza, den 15 November 2023 gjorde utrikesrepresentanten Joseph Borell ett utlåtande som belyser Europeiska Unionens förhållande till den humanitära situationen i Gazaremsan. I utlåtandet representerar han EU:s

förslag på planerade fredsfrämjande insatser som riktas åt att sätta ett stopp för den återkommande våldscykel och förbättra den nuvarande humanitära situationen.

Inledningsvis uttrycker Borell att den humanitära katastrofen i Gaza startade i samband med Hamas attack den sjunde oktober 2023, som inledde ytterligare en våldscykel i Gaza. Borell adresserar också att EU blivit anklagat för att ha dubbelmoral rådande upprätthållandet av internationella lagar, i jämförelse med EU:s insatser för Ukraina under Ryssland-Ukraina kriget (EEAS, 2023).

Utrikesrepresentanten menar på att Israels rätt till självförsvar i enighet med den internationella rätten och innebär att de ska, i all utsträckning, undvika död och smärta för civila. Han menar också på att den israeliska militära strategin underminerar människans värde med tanke på antalet civila som drabbats av våld, samt att det minimerar, och nästan omöjliggör för framtida chanser att sluta fred mellan Israel-Palestina (EEAS, 2023).

Vidare förklarar han att EU är en "mjuk" makt som legitimeras genom upprätthållandet av EU-värderingar och universella principer, som internationella lagar. Borell trycker på att krisen i Gaza orsakats av ett kollektivt politiskt samt moraliskt misslyckande som civila får konsekvenser av. Han lyfter att konflikter grundats i ett politiskt misslyckande av utformningen av en tvåstatslösning och trycker på att det funnits höga antal civila dödsoffer långt innan den sjunde oktober. Vidare tar han upp att det funnits 230 000 israeliska bosättningar på Västbanken 30 år sen, vilket eskalerat till 700 000 bosättare idag, samtidigt kritiserar Borell den kollektiva bestraffningen genom blockaden av el, vatten och mat. Högrepresentanten uttrycker också orolighet rådande mängden bomber som israeliska militären släppt över Gaza sen sjunde oktober (EEAS, 2023).

Europeiska rådet slutsatser från möte: 27 Oktober 2023

Den 27 oktober 2023 träffades de 27 olika stats- och regeringscheferna för att diskutera utmaningar i världen. På mötet var krisen i Gaza ett av samtalsämnena där stats- och regeringscheferna beslutade om åtgärder.

Europeiska rådet börjar med att fördöma att Hamas urskiljs lösa attack den 7 oktober samt deras användning av mänskliga sköldar. De betonar Israels rätt att försvara sig i enlighet med

internationell och humanitär rätt och uppmanas Hamas att omedelbart frigge de som tagits gisslan. Vidare uttrycker de vikten av att säkerställa skyddet av civila i enlighet med humanitär rätt (Europeiska rådet, 2023).

Europeiska rådet uttrycker stor oro över den humanitära situationen som tycks försämrats och kräver ett snabbt och effektivt sätt att förse och leverera humanitära bistånd, skapa humanitära korridorer och säkerställa pauser för humanitärt behov. De beslutar också att vidare föra ett nära samarbete med parter i regionen med målet att skydda civilbefolkningen. Rådet samarbetar också med regionala parter där de framför och betonar vikten av att inte bidra till en upptrappning. Europeiska rådet framför att unionen står beredd att blåsa nytt liv i en politisk process som ska leda till en fredlig tvåstatslösning. De välkomnar diplomatiska initiativ för freds- och säkerhetsfrämjande insatser och stödjer anordnandet av internationell fredskonferens (Europeiska rådet, 2023).

Europeiska rådet toppmöte: 21-22 Mars 2024

Det Europeiska rådet som innehåller den slutgiltiga beslutsfattande makten träffades i ett EU toppmöte den 21-22 mars 2024 för att besluta om åtgärder i bland annat Gaza-krisen. Stats- och regeringscheferna inleder med att uttrycka sin sorg och frustration över den humanitära krisen i Gaza och förlusten av det höga antalet civila människor. Det Europeiska rådet uppmanar till en omedelbar humanitär paus som för att införa en långvarig vapenvila, ovillkorligt frisläppande av alla som hålls gisslan samt erbjudande av humanitärt bistånd. Europeiska rådet står kvar i sina tidigare slutsatser i fördömandet av Hamas terrorattentat den 7 oktober och erkänner Israels rätt att försvara sig i enlighet med internationell rätt (Europeiska rådet, 2024).

Vidare uttrycker de en djup oro över den katastrofala humanitära krisen i Gaza och trycker på att den är oproportionerlig i avseendet på civila, särskilt barn. De tar också upp den överhängande risken för hungersnöd till följd av den externa blockaden som hindrar att biståndet kommer in i Gaza. Europeiska rådet betonar att ett fullständigt, snabbt och säkert obehindrat tillträde för det humanitära biståndet via flertal rutter är avgörande för att människor i Gaza ska få den livräddande hjälpen och grundläggande tjänster de är i behov av (Europeiska rådet, 2024).

Europeiska rådet välkomnar Amalthea initiativet som ska komplettera de föregående transportrutter som inte varit fungerande. Sjöfarts Rutten ska transportera krisbistånd från Cypern till Gaza via en havsrutt, men rådet hävdar att Amalthea initiativet inte kommer räcka till och att andra transportvägar måste fungera. Europeiska rådet beslutar också att det krävs omedelbara åtgärder för att förhindra fördrivingen av palestinier i Gaza samt tillhandhållandet av säkra flyktvägar för befolkningen så att civila skyddas. Europeiska rådet uppmanar Israel att inte genomföra en markoffensiv i Rafah då det skulle innebära en försämring av den redan katastrofala humanitära situationen samt ytterligare försvåra tillhandahållandet av de akuta nödvändigheterna och humanitära biståndet. De uttrycker också att 1 miljon palestinier redan söker skydd i Rafah och en markoffensiv hade betytt en krisskalering (Europeiska rådet, 2024).

Europeiska rådet trycker på att alla parter måste respektera internationell människorättslagstiftning, folkrätten och internationell humanitär rätt och betonar vikten av att genomföra internationella domstolens beslut den 26 februari som är rättsligt bindande. De trycker också på att kränkningar av internationella rätten ska utredas grundligt och att ansvars skyldigheten ska säkerställas och betonar sitt stöd för oberoende utredningar. De betonar också sin plan att fortsätta stödja internationella organisationer som UNRWA och menar att de tjänster som bland annat UNRWA tillhandhåller i Gaza är livsavgörande. Fortsättningsvis vill EU fortsätta sitt samarbete med internationella organisationer i deras fredsfrämjande arbete, och planerar att fortsätta stötta dem genom ekonomiska medel (Europeiska rådet, 2024).

Slutligen står Europeiska rådet kvar vid sin ståndpunkt om att långvarig fred bygger på en tvåstatslösning och trycker på att Palestinier och Israeler har lika rätt att leva i säkerhet med värdighet och fred. Europeiska rådet stödjer fredsinitiativet och fredskonferens som bör sammankallas så snart som möjligt och är redo att stödja en samordnad internationell insats för återuppbyggandet av Gaza (Europeiska rådet, 2024). Unionen uppmanar både Palestinska och israeliska myndigheter att avstå från handlingar som undergräver principen om en fredlig tvåstatslösning (Europeiska rådet, 2024).

Joseph borells utlåtande: 17 April 2024

Joseph Borell lämnar ett ytterligare utlåtande 6 månader efter invasionen av Gaza. Med stöd i Förenta nationernas säkerhetsråds resolution 2728 betonar han för ett omedelbart eldupphör i Gaza och uppmanar länder i regionen att inte bidra till upptrappning av konflikten. Utifrån säkerhetsrådets resolution uttrycker han krav på ett omedelbart utvidgande av det humanitära flödet för att förhindra ytterligare eskalering av den humanitära krisen och de förutsägbara och undvikbara katastrofala konsekvenser den innebär för befolkningen (ECHO, 2024).

Borell trycker på att den humanitära krisen nått en katastrofal nivå med hänsyn till den växande bevisningen av hungersnöd som skapats i Gaza. Han förklarar också att unionen fört dialoger med Israel där Israel gett förslag på nya transportvägar, samtidigt som att menar på att inte underlätta för biståndsleveranser innebär dödsdom för palestinier i behov. Borell uttrycker vidare att problemet inte är att humanitära resurser inte existerar, utan att väntar på tillåtelse av att få köra in i Gaza (ECHO, 2024).

Joseph Borell vädjar alla parter i konflikten att uppfylla de skyldigheter de har enligt internationell lag och betonar Israels ansvar som ockuperande makt att säkerställa att de möter de grundläggande behoven hos palestinier i Gaza, vilket är ett rättsligt bindande ansvar enligt Genevekonventionen (ECHO, 2024).

Slutligen hänvisar Borell till de ökade antalet illegala bosättningar som Israel utför i västbanken, han fördömer också Israels eskalerade våldsutövande i västbanken och kräver att alla förövre hålls ansvariga. Han menar att det borde genomföras omedelbara åtgärder för att sätta stopp för våldscykeln (ECHO, 2024).

5. Resultat

I avsnittet resultat sammanställs Europeiska rådets och Joseph Borells utlåtande för att se hur Europeiska Unionen ändrats i sitt ställningstagande mot Gaza, i takt med att krisen eskalerar.

Sedan den humanitära krisen startade i oktober 2023 i Gaza har EU genomfört ett flertal fredsfrämjande och humanitära insatser i Gaza. Ett av de första initiativen var EU:s fredsbyggande initiativ (eupi) som uppvisade ett ökat stöd för en säker och hållbar tvåstatslösning. Tvåstatslösningen menar EU endast kan vara funktionell och genomföras fredlig genom ett positivt engagemang från det israeliska och palestinska samhället (Europeiska rådet, 2023).

Den humanitära krisen resulterade också i att Europeiska Unionen kraftigt ökade sitt humanitära bistånd, särskilt under den 4 dagars vapenvila mellan Hamas och Israel som kom till stånd i november 2023. Vapenvilan ledde till att EU kunde intensifiera sina hjälpinsatser genom att skicka flera humanitära flygbroar genom Egypten som transporterade livsviktiga förnödenheter till populationen i Gaza. Bistånden har kunnat distribueras genom det nära samarbete med internationella organisationer och har varit avgörande för att tillgodose delar av behoven hos civilbefolkningen som drabbats av konflikten. Unionen har både under krisens gång, men även innan varit tydliga i sitt stöd för bland annat FN och andra internationella organisationer vars mål är att skydda personer från hot mot internationell fred och säkerhet (Europeiska rådet, 2024).

Efter årsskiftet 2023/2024 och i takt med att den humanitära krisen fortsatte försämrats fortsatte EU med att engagera sig i diplomatiska insatser och interna förhandlingar för att främja en fredlig lösning på konflikten mellan Israel/Palestina. EU visade fortsatt stöd för kommunikation mellan Israel/Palestina. I rådets andra möte, som genomfördes i mars, accepterades även konkreta åtgärder som bland annat Amalthea initiativet. Unionen visar också fortsatt stöd till förenta nationernas organisationer som genomför fredsfrämjande och livsviktiga insatser på plats. Slutligen uppmanar EU Israel att inte bidra till en upptrappning av konflikten genom att inte genomföra en markinvasion i Rafah (*stad i gazaremsan*), då det skulle innebära förödande konsekvenser för de sårbara palestinierna som fördrivits dit (Europeiska rådet, 2024).

Eftersom Europeiska Unionen värnar om internationell lag blev också internationella domstolens beslut avgörande för unionens ståndpunkt i konflikten. Europeiska rådet

påminner om internationella domstolens beslutande åtgärder och manar resterande delar av unionen att följa de bestämmelser som gjordes den 26 februari 2024. Samtidigt menade rådet att EU:s framtida intention är att stötta samarbetspartners som verkar för att främja fred i regionen, genom bland annat fortsatt ekonomiskt bistånd till sådana aktörer (Europeiska rådet, 2024).

Utrikes representanten Joseph Borell uttryckte i ett tidigt skede av den humanitära krisen att situationen i Gaza härstammar från ett moraliskt och politiskt misslyckande av genomförandet av en tvåstatslösning, som de civila i Gaza får lida konsekvenserna av. Joseph Borell uttrycker tidigt oro över mängden bomber och den kollektiva bestraffningen genom blockeringar av humanitärt stöd och elektricitet. Som representant i EU:s externa förbindelser betonar han vikten av att EU upprätthåller och främjar sina värderingar och normer genom deras utrikespolitiska agerande. Han trycker också på att Israel har rätt till självförsvar, i enlighet med internationell lagstiftning (ECHO, 2024).

Sex månader sedan den israeliska invasionen i Gaza startade visade den humanitära situationen gradvis försämrats. I det nyare utlåtandet väddar Borell om ett omedelbart verkande för eldupphör och hänvisar till den humanitära krisen som uppnått en katastrofal nivå, med särskilt avseende på den överhängande hungersnöden som omfattar alla i Gaza. Joseph Borell trycker på att Israels rätt till självförsvar ska ske i enighet med internationell lag och påminner Israel om deras skyldighet som ockuperande makt att tillgodose palestinier i Gaza med grundläggande behov (ECHO, 2024).

Europeiska Unionens fredsfrämjande insatser har i takt med den humanitära krisens försämring blivit fler, och framförallt mer intensiva. Utifrån de material som analyserats går det att se att åtgärder som genomförts har grundats i principen att minimera mänskligt lidande, vilket är en viktig pelare i EU:s krishantering. Utöver de omfattande diskussionerna som riktas åt det ekonomiska biståndet har EU fördjupat sitt partnerskap med internationella organisationer som arbetar utifrån likadana principer som EU förespråkar. Sammanfattningsvis kan man se att Europeiska Unionen både gett förslag, och genomfört varierade former av insatser för att lindra de omedelbara behoven men också för att främja långsiktig fredlig utveckling.

6. Analys

I detta avsnittet analyseras de insatser som EU genomfört i Gaza, som lyfts i resultatdelen, utifrån teorierna Normative Power Europe och Civilian Power Teorin. Det som analysen visar i detta avsnitt kommer djupare undersökas och kritiserats i kapitel 7.

Som tidigare nämnt har den humanitära krisen i Gazaremsan haft förödande konsekvenser för de 2.2 miljoner invånarna som lever där. Blockaden som Israel upprätthållit av Gaza har medfört stora bekymmer rådande säkerställandet av att de humanitära stödpaketet kommer in till de som är i behov. Upptrappningen av konflikten i Gaza har varit en bidragande faktor till att Europeiska Unionen såg över sina krishanterings mekanismer samt utvecklade nya krisåtgärder som syftar till att stödja den sårbara befolkningen med akuta behov genom att säkerställa tillhandahållandet av stödpaket.

Utifrån Ian Manners arbete Normative Power Europe går det att studera Europeiska Unionen som en normativ makt, som har förmåga att styra andra aktörer genom att stå fast vid sina egna värderingar. Som tidigare nämnt ska EU enligt Lissabonfördraget bekräfta och främja sina värderingar i sina förbindelser med omvärlden och av de värderingar är principerna för bland annat fred och mänskliga rättigheter väsentliga. Utifrån den normativa makten som Ian Manners menar att EU har, ska de skydda och försvara dem på den internationella arenan om det förekommer situationer där kärnvärdena hotas. EU arbetar också efter principerna om internationella lagar och främjar principerna genom att stödja internationella konventioner och avtal. Samtidigt som EU har ett intresse att stärka sina anknytningar till sina externa relationer för att utvecklas till att bli en starkare aktör på den internationella arenan, har de också en plikt att försvara sina värderingar i situationer där de hotas.

Utifrån Ian Manner ses EU:s värderingar och normer som en del av deras identitet (Manners, 2002) vilket automatiskt positionerar dem som en normativ makt, med syftet att sprida sina demokratiska principer till externa parter. Men vid sidan om den humanitära krisen i Gaza har EU riktat stora delar av sina resurser åt att hitta transportvägar för krispaketet som de lagt miljontals euro på. Ju längre tid det går, ju fler människor som riskerar att dö, både av

bomber men också av svält. Att det som pågår i Gaza strider mot internationell lagstadga och hotar mänskliga fri-och rättigheter är fakta, åtminstone utifrån internationella domstolens bedömning. EU:s normativa mål som nämns i *European union global strategy* (se punkt 2.2.5) belyser att de insatser EU gjort för att främja freden i Gaza varit bristfälliga. I jämförandet mellan EU:s normativa plan för fredsfrämjande med deras faktiska insatser väcks frågor om hur stor deras vilja för att främja fred, internationella rättigheter och internationell lagstadga faktiskt är.

I EU:s relation till Ryssland-Ukraina konflikterna som lyfts i tidigare forskning, visar EU och EU-ledarna solidaritet för ukraina genom att ta avstånd från Ryssland och göra unionen mer oberoende av att ha en relation till Landet, med motiveringen att Ryssland hotar de kärnvärden som EU vill främja (Haesebrouck, 2024). I EU:s relation till Gaza är insatserna mindre konkreta och synliga görs främst genom unionens övertygelse för en tvåstatslösning, och återkommande stöd för krispaket. Det går att diskutera vare sig det ska skyllas på enskilda medlemsstater som Frankrike som varit väldigt tydliga i sitt stöd för Israel, eller om man ska skylla det på Europa som union.

Om man studerar EU utifrån Ian Manners civilian power teori legitimeras EU:s insatser i Gaza genom deras förmåga att samarbeta med andra aktörer för att uppnå gemensamma mål. I en analys av EU:s fredsfrämjande insatser i Gaza, var samarbete med andra aktörer som exempelvis UNRWA en återkommande konstellation. EU visade sin vilja att stödja samarbete med externa parter genom att stötta dem ekonomiskt i deras regionala arbete som syftar till att skydda värderingar som unionen värnar om, men också genom att samordna nya insatser ihop med externa parter som exempelvis utvecklandet av den humanitära flygbron, som möjliggjordes genom nära samarbete inom EU (Medlemsstaterna) och internationella organisationer som FN. I denna teorin betraktas också EU:s diplomatiska medlingsinsatser som en central del för det fredsfrämjande arbetet, då även medlingsinsatser kan ses som en del av ett internationellt samarbete. Medlingsinsatserna har varit tydliga genom EU:s upprepade påminnelser till båda parter att inte bidra till en eskalering och att inte strida mot bestämmelser som undergräver principen om en framtida tvåstatslösning. Medlingsinsatserna har riktat fokus på att skapa ingångsvägar till Gaza så att det humanitära stödpaketet når fram till de som är i behov. Unionen har också varit bestämd i sitt stödjande för framtida

fredskonferenser som bygger på en tvåstatslösning och syftar till att bygga en hållbar fredslösning för personer i regionen som på alla sätt drabbas av konflikten.

Sammanfattat ur analysen av de två teoretiska teorierna kan man se att EU frångått sin normativa roll och istället agerat allt mer utifrån sin civila makt i takt med den humanitära krisens upptrappning. Det går att se att EU i sitt fredsfrämjande arbete i Gazaremsan, frångått den generella och normativa planen för deras fredsfrämjande utrikespolitik. Syftet med att den uppfattningen görs grundar sig i avsaknaden av sanktioner mot Israel, som hade betonat unionens värderingar i deras yttre förbindelser. När det gäller Rysslands illegala invasioner av Ukraina har EU stått enade i att ta avstånd och förhindra att Ryssland på något sätt är i maktposition till EU. Men med krisen i Gaza, som är en av många tidigare, har EU inte fört några konkreta sanktioner mot Israel som union. Man kan se enskilda stater kritisera Israel, men de mer inflytelserika staterna som Frankrike har varit väldigt ensidiga i sina dialoger om Israel-Palestina och Israel-Gaza.

I sin relation till externa aktörer ska EU med diplomati på höga nivåer för att lugna konflikter och både förebygga samt förhindra eskalering av humanitära kriser. Den diplomatiska rollen kan ses genom EU:s initiativtagande till diplomatisk medling mellan stridande parter, där de uppmuntrar båda sidor att finna en gemensam lösning. Unionen har yttrat att den humanitära krisen i Gaza är ett resultat av ett misslyckande av en tvåstatslösning.

Unionens insatser har under den humanitära krisens pådrag förändrats i samband med utlåtande från förenta nationerna och internationella domstolen. Tidigare i arbetet konstaterades det att EU, som en inflytelserik världsaktör, har en skyldighet att bevara fred, upprätthålla mänskliga rättigheter och främja demokratiska värderingar även i externa delar av världen. Avsaknaden av faktiska kravställningar på Israel, som de har en god relation till, gör att EU frångår sitt normativa tänk. Eftersom den Israeliska staten bedriver en markoffensiv som strider mot EU:s grundläggande värderingar, undermineras unionens trovärdighet genom att inte ställa krav på Israel.

7. Diskussion

I detta avsnittet problematiseras resultatet från kapitel 5 och 6 som tidigare lyfts och öppnar upp för en mer gedigen och nyanserad diskussion av den föregående analysen. Detta avsnittet syftar till att ge en djupgående reflektion som bygger på den tidigare analysen, men syftar också till att ifrågasätta den information som framkommit under arbetets gång.

Med hänsyn till de teorierna som denna uppsatsen nyttjat sig av går det att säga att EU:s fredsfrämjande insatser genomförts via diplomatisk medling, humanitärt bistånd, utbyggnationen för vägar avsedda att transportera humanitära bistånd och stöd för fredsprocesser mellan Israel Palestina. Om EU kan studeras som en normativ aktör utifrån sina insatser i Gaza väcker frågetecken åt deras trovärdighet som en normativ aktör. Själva grundpelaren i EU:s utrikespolitik bygger på värderingar som främjar mänskliga rättigheter, rättsstatsprincipen, demokrati och fred. I Gazaremsans katastrofala humanitära situation har EU, som har en stark vilja av att bli en kraftfull global aktör, en skyldighet att stå upp för sina normer och värderingar när de hotas. Med Ian Manners normative power Europe som utgångsteori kan man rikta kritik mot unionens faktiska vilja att främja fred i regionen. Ian Manners argumenterade att EU:s makt legitimeras, och rättfärdigas utifrån deras förutsättningar att agera normativt.

Utifrån deras normativa plan att främja fred globalt (Global strategy) kan man ifrågasätta varför EU inte använder sig av de maktmedel de har. EU är en ekonomisk gigant i förhållandet till Israel och Palestina utifrån de handelsavtal som finns med Israel (Rubrik 2.2.3). Skulle inte denna ekonomiska jätte kunna effektivisera och komplettera de diplomatiska incitamenten (moroten) med ekonomiska kravställningar (piska) för att säkerställa att den humanitära hjälpen når fram till människorna i Gaza, som de så gärna vill hjälpa? Genom att inte sätta krav i sin relation till Israel förmedlar unionen ett tyst acceptans eller godkännande av Israels militär offensiv i Gaza, som är grundorsaken till den humanitära katastrofen som de så gärna vill lätta.

Annan kritik som utvecklats är hur stort inflytande EU har på andra aktörer när det gäller fredsfrämjande insatser i Gaza. Att EU har någon typ av normativ makt på den internationella arenan, specifikt på externa relationer, kan ifrågasättas. Å ena sidan har EU visat stort stöd för internationella organisationers fredsfrämjande handlingar i regionen, genom finansiella

medel och socialt stöd. Å andra sidan kan man också konkludera att EU:s agerande i Gaza förändrats av andra aktörers utlåtande, som exempelvis Internationella domstolen den 26 februari 2024. Efter internationella domstolens beslut upplevs både Europeiska rådets och utrikes representanten utlåtande bli mer kritiska till Israels militär offensiv med avseende på de förödande konsekvenser den haft på civilbefolkningen i Gaza. EU:s utrikesrepresentant hänvisar också till förenta nationernas resolution och uppmanar till ett omedelbart eldupphör. Detta indikerar att Europeiska Unionens agerande påverkas av andra internationella aktörer. Vilket leder till frågor om huruvida EU, eller till vilken utsträckning EU, utövar normativ makt (bland andra internationella aktörer) för fredsfrämjande insatser.

I kontrast till den kritik som riktats åt EU:s roll som fredsfrämjande aktör i Gazakrisen utifrån en normativ maktteori, belyser detta arbetet brister i deras förmåga att upprätthålla och försvara sina värderingar på den internationella arenan när humanitära katastrofer bryter ut. Utifrån den utrikespolitiken som EU fört i förhållande till Gaza är sen starten medfokus på den humanitära krisen, och istället går det att se fler inslag av civilian power medel. Bland de medel uppvisar unionen att stora delar av deras fredsfrämjande insatser bygger på interna politiska dialoger, som syftar till att utöka det humanitära stödpaketet.

Eftersom den humanitära krisen i Gaza är fortsättande går det inte att säga huruvida de civila maktinstrumenten bidragit till att EU:s utrikespolitiska mål i Gaza uppnåtts. En viktig fråga som väckts utifrån analys av civilian maktteorin är varför unionen inte nyttjat sina medel de har i relation till Israel genom bland annat handelsavtalen. Eftersom de riktat starkt kritik mot Israels markoffensiv kan man ifrågasätt varför de inte använt sig av de medel som finns i associationsavtalet mellan EU-Israel (Se EU:s relation till Israel). Unionen sätter i sina bestämmelser och utlåtande inga som helst krav på den Israeliska staten, utan fortsätter vid sidan om den humanitära krisen i Gaza att genomföra sina handelsavtal med Israel och på så sätt bidrar till stärkandet av deras ekonomi. Den normativa makten EU har gäller enligt sina utlåtande till Israels fördel, men inte Gaza. EU fortsätter fördjupningen av sina diplomatiska relationer med Israel och samtidigt som de fokuserar på hur de ska kunna förse befolkningen i Gaza med humanitära bistånd i form av krispaket.

8. Slutsats

I avsnittet slutsats sammanfattas kort det som presenterats tidigare i arbetet. Här besvaras också frågeställningarna som arbetet undersökt.

Avslutningsvis kan det konstateras att EU som en normativ makt har en skyldighet att bevara och försvara sina principer om mänskliga rättigheter, rättsstatsprincipen och demokrati på ett internationellt plan. I EU:s förbindelser till Gaza har flera insatser gjorts för att främja fred och exempel på främjandet av den positiva freden kan tas från EU dokumentet *European Joint strategy in support of palestine* där unionen utarbetat förslag på olika insatser som syftar till att stärka det palestinska självstyret i Gaza.

Sedan den sjunde oktober 2023 har den humanitära krisen förvärrats, fördjupat, eskalerat och andelen i behov av hjälp blir större. Europeiska Unionen har genomfört ett flertal fredsfrämjande insatser som analyserats genom olika teoretiska utgångspunkter. Insatserna från EU har fokuserat på att främja den negativa freden i Gazaremsan, alltså sätta stopp för våldet som den väpnade konflikten utmynnar i. Den Europeiska Unionen har genomfört fredsfrämjande insatser genom att bland annat stötta organisationer genom ekonomiska medel, som exempelvis UNRWA, där EU visat tydligt stöd för deras fredsfrämjande insatser i regionen. De har också hanterat problemet med att det humanitära biståndet inte kommer in i Gaza genom att utveckla en ny transportväg (Amaltea initiativet som presenteras i Europeiska Unionens råd).

De har också genomfört försök att främja fred genom att föra dialog med Israel och Palestina i försök att blåsa liv i den politiska frågan om en tvåstatslösning och vid upprepade gånger uttryckt sitt fulla stöd för fredsinitiativ. Men det saknas också att EU sätter faktiska krav på Israel, eftersom det är deras militära styrkor som utövar markoffensiven som skadar och dödar civila palestinier. Utifrån den samlade informationen har Europeiska Unionen istället fokuserat på att ge lösningar till effekter av problem, som exempelvis amalthea-initiativet. Tanken bakom initiativet är att det ska möjliggöra att det humanitära biståndet kommer fram. Dialogen som rör den externa kontrollen, som också är den bidragande faktorn till att distributionen av biståndet försvåras, är förvånandevis obefintlig.

De fredsfrämjande lösningarna visar på att EU frångått sin normativa makt, vilket kan tyda på att den humanitära krisen behöver bemötas utifrån ett mer reaktivt handlande. Båda teorierna belyser brister i EU:s förmåga att stå upp för deras grundläggande värden fullt ut, som i teorin ska präglade deras utrikespolitik. Precis som den tidigare forskningen lutar åt, går det att uppfatta att Europeiska Unionens fredsfrämjande insatser för misären i Gazaremsan, kretsar kring upprepade fördömande av Israels illegala maktutövande samtidigt som de fördjupar sina relationer sinsemellan genom handelsavtal som gynnar dem båda ekonomiskt.

Det som har betonats i EU:s fredsfrämjande insatser har varit hur unionen ska minimera det mänskliga lidandet, och där menar jag på att EU:s agerande i Gaza, varken utifrån normative power teori eller civilian power teorin, bör åskådas som någon global fredsaktör, eftersom de har undvikit att använda alla sina verktyg för att skydda sin normativ grund som präglar unionens arbete, vilket också underminerar deras trovärdighet att vara inflytelserik aktör i det globala arbetet för fred. Istället har Europeiska Unionen försökt lindra den katastrofala misären i Gazaremsan genom att rådge parter att sluta fred sinsemellan och genom utökade krispaket.

Som slutsats menar detta arbetet att EU:s roll som freds aktör på ett internationellt plan är oerhört bristfällig då de i Gaza endast lagt resurser på krispaket som inte kommer fram samtidigt som de fördjupar sina handelsavtal med Israel, vilket väcker frågan om man överhuvudtaget bör studera EU som en aktör med drömmar om människors lika rättigheter. Detta eftersom unionen inte nyttjat de befogenheter de har för att försvara sin normativa grund.

9. Reflektioner och vidare forskning

I detta avsnittet beskrivs de tankar som framkommit under arbetets gång. De reflektioner gav också idéer till intressant vidare forskning som skulle vara intressant att undersöka.

Under detta arbetets gång väcktes en del intressanta reflektioner. Det har också varit en känslolintensiv period. Konflikten pågår just nu, krisen är just nu, vi är mitt i händelsernas centrum. Runt om i världens städer, på gator och torg, samlas människor i solidaritet för den humanitära kris som befolkning i Gaza är i idag. Oavsett om jag diskuterar krisen med mina äldre släktingar eller med mina vänner, har vi alla en relation till Israel-Palestina konflikten.

Mormor och morfar som levt med nyheterna i hela sitt liv, vänner som flytt. Ibland ser vi världen ur olika perspektiv, ibland är vi alla överens. Men det som slår mig är att Israel-Palestina berör och vi har alla en relation, en historia till konflikten, en ödmjukhet och empati till människorna som berörs..

En reflektion som följt mig genom hela arbetet gäller relationen mellan unionen och omvärlden. Vilken part det faktiskt är som påverkar den andra mest. Är det EU som påverkar eller påverkas EU av andra aktörer?

En annan reflektion som uppstod under arbetet handlar även det om en ny fråga, varför EU inte kritiserat Israels externa blockad av Gaza när den medfört obegripliga restriktioner som försvårar att det humanitära biståndet kommer till de som är i behov? Tankarna kring en blockad, en mur slår an historiska strängar från såväl Ghetto till Berlinmuren. Jag stannar i reflektionen och frågan jag bär med mig, händer det och tillåter vi det att hända även 2024?

I och med att en av EU:s värdegrund är respekten för internationella lagar, tänker jag att unionen borde fört hårdare kritik mot Israels Gaza-policy, speciellt med avseende på att det blivit kritiserat av internationella domstolen tidigare. Imorgon är det inlämnings dags för min uppsats och dagens nyheter redogör för Internationella domstolens häktningsbegäran på både Israeliska presidenten Benjamin Nathanjaho och försvarsministern Yoav Gallant för att ha gjort sig troliga till systematiska attacker mot civila, krigsbrott och andra grova brott.

Som förslag till vidare forskning har detta arbetet lyft intresse för en fördjupning av huruvida EU:s utrikespolitiska mål strider mot deras faktiska förmåga att främja fred. Det hade varit intressant att undersöka om EU:s handelsavtal med Israel påverkar unionens ställning till det Israeliska militära utövandet, alltså att undersöka om det finns en ekonomisk agenda som ligger till grund för att EU inte utövar sin fulla normativa makt.

10. Referenslista

Litteratur:

- Karlsson, Svante. *Freds- och konfliktkunskap*. Lund: Studentlitteratur
- Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H. & Wängnerud, L. (2017). *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 5. uppl. Stockholm: Wolters Kluwer.

Forskningsartiklar:

- Cobban, H. (1990). The PLO and the "Intifada." *Middle East Journal*, 44(2), 207–233.
<http://www.jstor.org/stable/4328099>
- Crombez, C. (2003). The Democratic Deficit in the European Union: Much Ado about Nothing? *European Union Politics*, 4(1), 101-120.
<https://doi.org/10.1177/1465116503004001583>
- Fassin, D. (2024). The Rhetoric of Denial: Contribution to an Archive of the Debate about Mass Violence in Gaza. *Journal of Genocide Research*, 1–7.
<https://doi.org/10.1080/14623528.2024.2308941>
- Haesebrouck, T. (2024). EU Member State Support to Ukraine, *Foreign Policy Analysis*, Volume 20, Issue 2, April 2024, orae005, <https://doi.org/10.1093/fpa/orae005>
- Manners, I. (2002). Normative Power Europe: A Contradiction in terms?*. *Journal of Common Market Studies*, 40(2):235-58. doi: [10.1111/1468-5965.00353](https://doi.org/10.1111/1468-5965.00353)
- Mohamad, Husam A. "The Peace Process and the Palestinian Political Landscape." *Journal of International and Area Studies*, vol. 14, no. 1, 2007, pp. 85–94. *JSTOR*, <http://www.jstor.org/stable/43111468>. [Hämtad 21 April 2024]
- Mueller, P. (2013). Europe's Foreign Policy and the Middle East Peace Process: The Construction of EU Actorness in Conflict Resolution, *Perspectives on European Politics and Society*, 14:1, 20-35, DOI: [10.1080/15705854.2012.732397](https://doi.org/10.1080/15705854.2012.732397)

Elektroniska dokument:

- Europeiska kommissionen (2023). *General Guidelines on Operational Priorities for Humanitarian Aid in 2024*
https://commission.europa.eu/document/download/5cb412e3-9872-4065-9510-9c1562786fee_en?filename=SWD_2023_354_F1_STAFF_WORKING_PAPER_EN_V5_P1_3048169.PDF
[Hämtad 10 Maj 2024]

- Europeiska rådet (2023). *Europeiska rådets möte 27 Oktober 2023*
<https://www.consilium.europa.eu/media/67654/20231027-european-council-conclusions-sv.pdf>
[Hämtad 20 April 2024]
- Europeiska rådet (2024). *Europeiska rådets möte 21-22 Mars 2024*
<https://www.consilium.europa.eu/media/70907/euco-conclusions-2122032024-sv.pdf>
[Hämtad 20 April 2024]
- EEAS (2016) *European union global strategy*
https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/eugs_review_web_0.pdf [Hämtad 10 April 2024]
- Internationella domstolen (2024) *APPLICATION OF THE CONVENTION ON THE PREVENTION AND PUNISHMENT OF THE CRIME OF GENOCIDE IN THE GAZA STRIP*
<https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/192/192-20240126-ord-01-00-en.pdf>
[Hämtad 10 Mars 2024]
- Migrationsverket (2021) *Palestina - Gaza: säkerhetssituationen, den humanitära situationen och gränsövergången i Rahad (Version 1.2). LIFOS. Rapportnummer: 45994.* [Hämtad 21 April 2024]

Övriga internetkällor:

- Butler, J. (2024) *There can be no critique*, *Boston Review*. Available at:
<https://www.bostonreview.net/articles/there-can-be-no-critique/> [Hämtad 20 Juli 2024]
- EEAS (2023). *What the eu stands for on the Gaza and the Israeli-Palestinian conflict*
https://www.eeas.europa.eu/eeas/what-eu-stands-gaza-and-Israeli-palestinian-conflict_en
[Hämtad 3 April 2024]
- EEAS (2023). *EU peace Security and defence*
https://www.eeas.europa.eu/eeas/eu-peace-security-and-defence_en [Hämtad 10 mars 2024]
- EEAS (2024). *The eu and the Middle east peace process.*
https://www.eeas.europa.eu/eeas/middle-east-peace-process_en [hämtad 12 april 2024]
- EEAS (2021) *The European union and Israel*
https://www.eeas.europa.eu/Israel/european-union-and-Israel_en?s=200 [Hämtad 17 April 2024]

- EEAS (2021) *The European union and Palestine*
https://www.eeas.europa.eu/palestine/european-union-and-palestine_en?s=206 [Hämtad 17 April 2024]
- Europeiska Kommissionen (2024). *European neighborhood policy and enlargement negotiations*
https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/european-neighbourhood-policy/countries-region/palestine_en [Hämtad 16 april 2024]
- ECHO (2024). *Joint statement by High Representative/Vice-President Josep Borrell and Commissioner Janez Lenarčič on the humanitarian situation in Gaza and West Bank*
https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/news-stories/news/joint-statement-high-representativevice-president-josep-borrell-and-commissioner-janez-lenarcic-2024-04-17_en
[Hämtad 18 April 2024]
- *Eur-Lex* (2021). *Utrikes- och Säkerhetspolitik – Rådets och Europeiska Rådets Roll*
<https://eur-lex.europa.eu/SV/legal-content/summary/foreign-and-security-policy-the-role-of-the-council-and-the-european-council.html?fromSummary=25> [Hämtad 21 Maj 2024]
- Eur-Lex (2016). TEU
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:12016ME/TXT&from=EN> [Hämtad 5 Maj 2024]
- Europeiska unionen (n.d). *Utrikes- och säkerhetspolitik*
https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/actions-topic/foreign-and-security-policy_sv [Hämtad 7 Mars 2024]
- HI (2023). *Bombings in populated areas: A new extreme reached in Gaza* | hi. Available at:
<https://www.hi.org/en/news/bombings-in-populated-areas--a-new-extreme-reached-in-gaza>
[Hämtad 16 April 2024]
- Human Rights watch (2023). *Unlawful Israeli hospital strikes worsen*
<https://www.hrw.org/news/2023/11/14/gaza-unlawful-Israeli-hospital-strikes-worsen-health-crisis> [Hämtad 24 april 2024]
- OCHA (2024). *Reported impact since 7th october* <https://www.ochaopt.org> [Hämtad 3 maj 2024]
- OCHA (2024). *Gaza Strip: Critical humanitarian indicators*

<https://www.ochaopt.org/page/gaza-strip-critical-humanitarian-indicators> [Hämtad 10 Maj 2024]